

DVADESET DEVETO RAMAZANSKO SIJELO

TEVBA – POKAJANJE

Neka je zahvala Allahu koji je sve što postoji učinio dokazom Svoje jednoće, koji sa Svojim stvorenjima postupa onako kako hoće – neka je Njegova sila i vlast ponosita – koji odabra bogobojazne pa ih počasti sigurnošću i vjerom, koji iz Svoje blagosti i milosti obuhvati grješnike oprostom, koji iz Svoje plemenitosti i dobrote ne prekide opskrbu onima koji Mu griješe, koji obradova iskrene Svojom blizinom, i opomenu na Dan polaganja računa njegovom žestinom, koji zaštititi putnika koji korača ka Njegovom zadovoljstvu i počasti vjernika kad mu u srcu zapisa vjerovanje, koji odredi propise Svojim stvorenjima, zabrane i naredbe, a iz Svoje blagodati podiže ono što slabi i jadi, koji Svojom opomenom probudi iz nemara onoga što zaboravi, i pozva grješnika da mu grijehe oprost. To je Veličanstveni Gospodar koji ljudima nije sličan, Bogati i Plemeniti kome nisu potrebni ni piće ni hrana, dok su On i Njegova milost neprestano potrebni svim stvorenjima, u nevoljama, noću i danju.

Zahvaljujem Mu zahvalom roba svome Gospodaru, koji traži oprost za sve grijehe i za manjkavost malu. Svjedočim da nema istinskog boga mimo Allaha Jedinog, koji nema sudruga, iskrenim svjedočenjem iz svoga srca – bez dvoumljenja i stanke, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik – najodabraniji iz Njegove stranke. Neka je Allahov potpuni salavat i selam na njega i najboljeg od svih ashaba – Ebu Bekra, i onoga sa čijeg puta bježi šejtan – Omera, na Osmana, šehida mimo ratnog saffa, i Aliju, pomagača u svakom ratu, i na ostale ashabe i svu porodicu njegovu, kao i na sve koji slijede njegovu uputu.

Draga moja braćo, privedite mjesec ramazan kraju sa iskrenim pokajanjem Allahu od grijeha, i nastojte da Mu se približite djelima s kojima je zadovoljan, jer je čovjek uvijek sklon pogrešci i prijestupu. Svi sinovi Ademovi su grješnici, a najbolji grješnici su oni koji se mnogo kaju. Uzvišeni Allah podstaknuo je u Svojoj Knjizi, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svome sunnetu, na traženje oprost a i pokajanje Allahu. Kaže Uzvišeni:

﴿وَأَن أَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُغْفِرْ لَكُمْ مَنَّا حَسَنًا إِنَّ أَجَلَ مُسَمًّى وَتُوبَ كُلِّ ذِي فَضْلٍ فَضْلُهُ. وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمُ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٢٤٥﴾﴾

"I da od Gospodara svoga oprosta tražite i da se pokajete, a On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu. A ako leđa okrenete – pa, ja se, zaista, bojim za vas patnje na Velikom danu."⁴²⁵

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ﴿٦١﴾﴾

"Reci: 'Ja sam doista čovjek kao i vi, samo – meni se objavljuje da je vaš Bog samo jedan Bog, zato Njega iskreno obožavajte i od Njega oprost tražite!' A teško onima koji Njemu druge ravnim smatraju."⁴²⁶

﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٤٦﴾﴾

"I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."⁴²⁷ I kaže:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُم سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزَى اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتَيْنَاكَ عَلَىٰ كَلِّ سَيْءٍ فَدِيرٌ ﴿٢٤٧﴾﴾

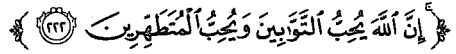
"O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, uveo, na Dan u kojem Allah neće osramotiti Vjerovjesnika i one koji su zajedno sa njim vjerovali; svjetlo njihovo će ići ispred njih i njihove desne strane. 'Gospodaru naš' – govorit će oni – 'učini potpunim svjetlo naše i oprosti nam jer Ti, doista, sve možeš'."⁴²⁸

⁴²⁵ Prijevod značenja Hud, 3.

⁴²⁶ Prijevod značenja Fussilet, 6.

⁴²⁷ Prijevod značenja En-Nur, 31.

⁴²⁸ Prijevod značenja Et-Tahir, 8.

"Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste."⁴²⁹ Ajeta u kojima se spominje pokajanje ima mnogo.

Što se tiče hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedan od njih je i predaja od Egarra b. Jesara el-Muzenija, radijallahu anhu, u kojoj se navodi da je rekao: Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: *"O ljudi! Pokajte se Allahu i zatražite od Njega oprost, jer se ja, zaista, u jednom danu pokajem stotinu puta."*⁴³⁰

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Doista ja zatražim oprost od Allaha i pokajem Mu se u jednom danu više od sedamdeset puta."*⁴³¹

Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *"Doista se Allah obraduje pokajanju Svoga roba, kada se pokaje, više nego kada bi jedan od vas bio na jahalici u pustinji, i zatim mu pobjegla jahalica sa hranom i pićem, i tako iznenađen, žalostan, odsjeo u hladu drveta, i dok je u takvom stanju iznenada je ugleda ispred sebe i prihvati za njenu uzdu, i uzvikne pogrešno od velike radosti: 'O Allahu, Ti si moj rob, a ja Tvoj gospodar!'"*⁴³² Allah se raduje pokajanju Svoga roba zato što On voli pokajanje, prelazak preko grijeha, i povratak roba nakon što je pobjegao od Njega.

Od Enesa i Ibn Abbasa, radijallahu anhum, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Da sin Ademov ima punu dolinu zlata, zasigurno bi poželio da ima dvije doline, i ništa mu neće napuniti usta osim zemlja, a Allah prima pokajanje onoga ko se pokaje."*⁴³³

Tevba – pokajanje predstavlja povratak iz grijeha u pokornost Allahu, zato što je On, Uzvišeni, Jedini koji zaslužuje da bude istinski obožavan, a stvarnost obožavanja je potpuna poniznost i pokornost

⁴²⁹ Prijevod značenja El-Bekare, 222.

⁴³⁰ Muslim.

⁴³¹ Buharija.

⁴³² Muslim.

⁴³³ Muttefekun alejhi.

onome ko se obožava, iz ljubavi i veličanja, pa ako se rob udalji od Njegove pokornosti, pokajanje za to je da stane pred Allaha kao siromah, ponizan, u strahu, i slomljenog srca.

Pokajanje za grijeh je obavezno svakome, bez kašnjenja i odgađanja, zato što su to naredili Allah i Njegov Poslanik, a Allahove naredbe i naredbe Njegovog Poslanika obaveza je odmah izvršavati, ali i zato što čovjek ne zna šta ga može zadesiti u slučaju odgađanja: može se desiti da mu dođe smrt i ne stigne se pokajati. Također, ustrajavanje na grijehu otvrđuje i udaljava srce od Uzvišenog Allaha i slabi čovjekovo vjerovanje, jer se vjerovanje povećava činjenjem pokornosti, a slabi grijешenjem. Ustrajavanjem u grijешenju čovjek se vezuje i spaja sa grijehom, a kada se duša na nešto navikne, veoma joj je teško da to napusti, i tako će čovjeku biti teško da napusti grijeh, a šejtan će mu u međuvremenu otvarati vrata novih i još većih grijeha. Zato su učenjaci i veliki odgajatelji rekli da je grijeh pismo nevjerstva, prelaziti će iz stanja u stanje sve dok čovjeka ne odvraća od vjere u potpunosti, da nas Allaha sačuva.

Pokajanje koje je Uzvišeni Allah naredio, je iskreno pokajanje, koje ima pet uvjeta ispravnosti:

Prvi: Da bude učinjeno iskreno radi Allaha, azze ve dželle, da njegov povod bude ljubav i veličanje Allaha, nadajući se Njegovoj nagradi i strahujući od Njegove kazne. Dakle, povod pokajanja ne smiju biti ovosvjetske koristi ili postizanje naklonosti neke osobe. Ako se neko pokaje u cilju postizanja navedenog, njegovo pokajanje neće biti primljeno, jer se nije pokajao Allahu nego onome što je naumio.

Drugi: Da se žalosti i kaje zbog grijeha koje je počinio i da poželi da ga nikada nije počinio, kako bi ga ta žalost navela da se srcem okrene prema Allahu, i slomljeno stane pred Njega koreći svoju dušu koja ga je navela na zlo, pa mu tako pokajanje bude na jasnom ubjeđenju i znanju.

Treći: Da u istom trenutku napusti činjenje tog grijeha. Ako je taj grijeh činjenje nekog harama, odmah će ga ostaviti, a ako je taj grijeh ostavljanje neke obaveze, odmah će je nadoknaditi ako je od djela koja se mogu nadoknaditi, kao hadždž i zekat. Pokajanje je neispravno sve dok čovjek ustrajava u grijehu. Ako bi čovjek prakticao kamatno poslovanje i u jednom trenutku izjavio da se pokajao zbog

toga, a još uvijek nije prestao koristiti kamatu, u tom slučaju pokajanje mu neće biti primljeno, naprotiv, takvo postupanje predstavlja vid izigravanja sa Allahom i Njegovim ajetima, što će ga samo još više udaljiti od Allaha. Također, ako bi ostavljao namaz u džematu i izjavio da se pokajao zbog toga, ali i dalje ustraje u tome, pokajanje mu neće biti ispravno. Ako je taj grijeh vezan za prava nekih ljudi, pokajanje neće biti primljeno sve dok ih ne izmiri. Ako je taj grijeh nepravedno uzimanje tuđeg imetka, pokajanje je neispravno sve dok taj imetak ne vrati vlasniku, ako je živ, ili njegovim nasljednicima ako je mrtav, a ako nema nasljednika, predat će ga u bejtul-mal, a ako ne zna ko je vlasnik imetka, udijelit će ga u njegovo ime, a Uzvišeni Allah dobro zna o kome se radi. Ako je taj grijeh ogovaranje muslimana, u slučaju da osoba koju je ogovorio sazna da je to učinio ili on strahuje da je saznala, tada mu je obaveza da od te osobe zatraži halala, a u suprotnom obaveza mu je da za osobu koju je ogovorio traži oprost i da je spomene po pohvalnim osobinama na istom skupu pred kojim ju je ogovorio, jer dobra djela brišu loša.

Ako se pokaje za činjenje određenog grijeha, a na drugoj strani ustrajava u činjenju drugog grijeha, pokajanje je ispravno, zato što se djela odvajaju, a vjerovanje razlikuje, ali se za to pokajanje neće reći da je potpuno pokajanje i da zaslužuje pohvalne opise i uzvišene stepene koje zaslužuju iskreni i potpuni pokajnici, sve dok se ne pokaje Allahu od svih grijeha.

Četvrti: Da čvrsto odluči da se neće vratiti griješnju u budućnosti, zato što je ovo plod pokajanja i dokaz iskrenosti pokajnika. Ako kaže da se pokajao, ali odlučio da će opet uraditi grijeh jednog dana, ili je pak neodlučan u tome, neispravno mu je pokajanje, zato što je to privremeno pokajanje u kojem pokajnik traga za prigodnim prilikama za činjenje grijeha, i ne upućuje na prijezir i bježanje od grijeha u pokornost Allahu, azze ve dželle.

Peti: Da ne bude nakon vremena u kojem se prima pokajanje, jer mu tada pokajanje neće biti primljeno. Što se tiče isteka vremena u kojem se prima pokajanje, to vrijeme dijeli se na dvije vrste: općenito za sve ljude i posebno za svakog čovjeka.

Općeniti istek vremena za sve ljude je izlazak sunca sa zapada i kada se to desi, pokajanje je beskorisno. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ

نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انظُرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ ﴿١٨٨﴾

"Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio. Reci: 'Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!'"⁴³⁴

Pod "nekim predznacima" misli se na izlazak sunca za zapada, kao što je pojasnio Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a od Abdullaha b. Amra ib. El-Asa, radijallahu anhuma, se prenosi da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pokajanje će se primati sve dok sunce ne izađe sa zapada, a kada izađe, bit će zapečaćeno svako srce i ono što je u njemu, i nakon toga ljudi neće imati potrebu za djelima." Kaže Ibn Kesir, rahmetullahi alejhi: "Lanac prenosilaca ove predaje je hasen – dobar."

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko se pokaje prije nego što sunce izađe sa zapada, Allah će mu primiti pokajanje."⁴³⁵

Posebni istek vremena pokajanja za svakog čovjeka je smrtni čas. Kada dođe određenje i ugleda smrt, pokajanje mu je beskorisno i neispravno. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ وَكَسَبَتِ النَّوْبَةَ لِلذَّيْبِ يَمْلُونَ السَّعَاتِ حَوْقًا إِذَا حَصَرَ أَحَدُهُمُ الْمَوْتَ قَالَ إِنِّي تَبْتُ الْفَنَاءَ

وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارًا أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨٩﴾

"Uzaludno je kajanje onih koji čine rđava djela, a koji, kad se nekom od njih približi smrt, govore: 'Sad se zaista kajem!', a i onima koji umru kao nevjernici. Njima smo bolnu patnju pripremili."⁴³⁶

Od Abdullaha b. Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doista Allah prima pokajanje Svoga roba sve dok mu duša ne dođe do grkljana."⁴³⁷

⁴³⁴ Prijevod značenja El-En'am, 158.

⁴³⁵ Muslim.

⁴³⁶ Prijevod značenja En-Nisa', 18.

⁴³⁷ Ahmed i Tirmizi, koji kaže da je hadis hasen-dobar.

Kada pokajanje bude ispravno, pod svim uvjetima, i primljeno, Uzvišeni Allah njime briše grijehе od kojih se čovjek pokajao, pa makar bili i veliki. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ قُلْ يَمَّادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ ۝۴۳۸﴾

الرَّحِيمُ ﴿٥٧﴾

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv'."⁴³⁸

Ovaj ajet govori o Allahovim pokajnicima, onima koji se vraćaju svome Gospodaru. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَن يَمَلْ سُوْءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝۴۳۹﴾

"Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprostī – naći će da Allah prašta i da je milostiv."⁴³⁹

Zato preteknite, Allah vam se smilovao, svoje godine sa iskrenim pokajanjem svome Gospodaru, prije nego što vas iznenadi smrt pa ne nađete načina da se spasite.

Allahu naš, nadahni nas iskrenim pokajanjem kojim ćeš nam obrisati sve prethodne grijehе. Uputi nas na lahkoću, a udalji od poteškoće.

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, na ahiretu, a i prije njega, iz Svoje milosti, o Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

⁴³⁸ Prijevod značenja Ez-Zumer, 53.

⁴³⁹ Prijevod značenja En-Nisa', 110.